

Nevarne snovi/zmesi = nevarno blago?

Avtorici:

* Mag. Alja Livio Torkhani, **Christine Lepisto

Ljudje pogosto enačijo izraza nevarne kemikalije in nevarno blago, vendar med pojmom obstajajo razlike. Pri ravnanju z nevarnimi snovmi gre predvsem za preprečevanje dolgoročnih in kratkoročnih učinkov na zdravje ljudi ter preprečevanje škodljivih učinkov teh snovi na žive organizme in njihove ekosisteme. Po drugi strani je ravnanje z nevarnim blagom osredotočeno predvsem na preprečevanje ali zmanjševanje učinkov zaradi kratkoročne škode v primeru nesreče pri prevozu.

Namen tega članka je pojasniti, kako sta pojma nevarne kemikalije in nevarno blago opredeljena v različnih zakonodajah, ter glavne razlike pri označevanju in obveščanju o nevarnostih ter kvalifikacijah, potrebnih za določitev zaščitnih ukrepov.

I. OPREDELITEV NEVARNIH SNOVI/ZMESI

V skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi (CLP) je snov ali zmes, ki izpolnjuje merila v zvezi s fizikalnimi nevarnostmi, nevarnostmi za zdravje ali okolje iz delov 2 do 5 Priloge I k Uredbi CLP, nevarna, in se razvrsti glede na ustrezne razrede nevarnosti iz navedene priloge.¹ Na razvrstitev

vpliva tudi način izpostavljenosti (z zaužitjem, skozi kožo ali z vdihavanjem) in/ali naravo učinkov (na primer učinki na razvoj in plodnost v razredu snovi, ki so strupene za razmnoževanje).

Enaka opredelitev je navedena tudi v GHS (Globalno usklajenem sistemu razvrščanja in označevanja kemikalij (Globally Harmonized System of Classification and Labelling of Chemicals)² in je zato sprejeta v nacionalno zakonodajo držav, ki so sprejele omenjeni sistem razvrščanja.

V tabeli so navedeni razredi nevarnosti za kemikalije po obstoječi kemijski zakonodaji.

Razred nevarnosti	GHS piktogram za nevarnost
Fizikalne nevarnosti	
Eksplozivi	 , razen podrazred 1.5 in 1.6
Vnetljivi plini	 kategorija 1, za kategorijo 2 ni piktograma
Aerosoli	
Oksidirajoči plini	
Plini pod tlakom	

¹<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32008R1272>

²<https://unece.org/transport/standards/transport/dangerous-goods/ghs-rev9-2021>

Vnetljive tekočine	
Vnetljive trdne snovi	
Samoreaktivne snovi in zmesi	 tip a tip b tip c in d tip e in f za tip g ni piktograma
Piroforne tekočine	
Piroforne trdne snovi	
Samosegrevajoče se snovi in zmesi	
Snovi in zmesi, ki v stiku z vodo sproščajo vnetljive snovi	
Oksidirajoče tekočine	
Oksidirajoče trdne snovi	
Organski peroksidi	 tip a tip b tip c in d tip e in f za tip g ni piktograma
Desenzibilizirani eksplozivi	
Jedko za kovine	

Razred nevarnosti	GHS piktogram za nevarnost	
Nevarnosti za zdravje		
Akutna strupenost		 kategorija 4
Jedko za kožo/draži kožo	 kategorija 1A, 1B in 1C	 kategorija 2
Težke poškodbe oči/draženje oči	 kategorija 1	 kategorija 2
Povzročča preobčutljivost dihal in kože	 kategorija dihal	 kategorija koža
Mutageno za zarodne celice		
Rakotvorno		
Strupeno za razmnoževanje		za kategorijo 3 ni piktograma
Specifična strupenost za ciljni organ – enkratna izpostavljenost		za kategorijo 3 ni piktograma
Specifična strupenost za ciljni organ – večkratna izpostavljenost		
Učinki na laktacijo	Ni piktograma	
Nevarnosti za okolje		
Strupeno za vodno okolje	 Akutna strupenost	 Kronična strupenost kategorije 1 in 2
Dodatna EU kategorija nevarno za ozonski plašč	Ni piktograma	

Tabela 1: Razredi nevarnosti in piktogrami za nevarne kemikalije.

II. OPREDELITEV NEVARNEGA BLAGA

V skladu s Sporazumom o mednarodnem cestnem prevozu nevarnega blaga (ADR, European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road) nevarno blago pomeni snovi in predmete, za katere velja po omenjenem sporazumu prepoved prevoza po cestah ali da je dovoljen le pod pogoji, določenimi v tem sporazumu. ADR določa tudi postopke za razvrščanje nevarnega blaga v razrede nevarnosti.³ Seznam nevarnega blaga najdemo v ADR sporazumu v poglavju 3.2.1., volumen 1.⁴

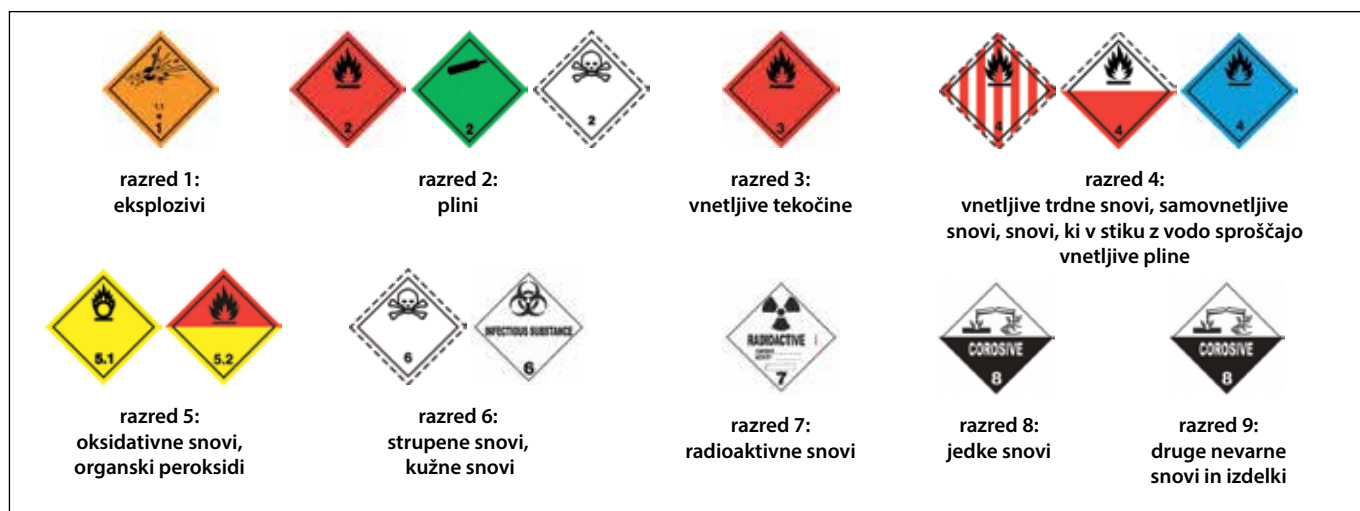
Ta opredelitev je skladna z opredelitvijo iz Priporočil Združenih narodov o prevozu nevarnega blaga – vzorčni predpisi⁵, in se uporablja tudi v predpisih za ostale vrste mednarodnega prevoza, kot sta Mednarodni pomorski kodeks o nevarnem blagu (Kodeks IMDG)⁶ in Pravilnik o mednarodnem železniškem prevozu nevarnega blaga (RID).⁷ V tem članku bo pojem nevarnega blaga obravnavan v povezavi s sporazumi in predpisi o prevozu na splošno; nevarne snovi ali zmesi pa v okviru predpisov, ki upoštevajo načela GHS razvrščanja, če ni določeno drugače.

Obstaja devet razredov nevarnega blaga. Pri nevarnosti za zdravje obstaja samo razred za akutno strupenost. Tudi CMR

snovi (rakovorne, mutagene ali strupene za razmnoževanje), ki se v skladu z GHS štejejo za snovi, ki ogrožajo zdravje najbolj, v devetih razredih nevarnega blaga niso zajete. Nevarno blago ne vključuje le nevarnih kemikalij, temveč tudi izdelke. Na primer zračne blazine in litijeve baterije spadajo med nevarno blago, vendar se ne štejejo za nevarne kemikalije.⁸

Razredi nevarnosti, opredeljeni v predpisih GHS in Uredbi CLP, so namenjeni zaščiti ljudi pred izpostavljenostjo med ravnanjem s kemikalijami ter zaščiti javnosti in splošnega okolja pred učinki v celotnem življenjskem ciklu proizvoda. Razredi nevarnega blaga po modelu Združenih narodov (UN razredi) so naslednji:

- razred 1: eksplozivi,
- razred 2: plini,
- razred 3: vnetljive tekočine,
- razred 4: vnetljive trdne snovi, samovnetljive snovi, snovi, ki v stiku z vodo sproščajo vnetljive pline,
- razred 5: oksidativne snovi, organski peroksidi,
- razred 6: strupene snovi, kužne snovi,
- razred 7: radioaktivne snovi,
- razred 8: jedke snovi,
- razred 9: druge nevarne snovi in izdelki.

Za litijeve baterije velja od leta 2017 znak 9 z dodanimi litijevimi baterijami.

Za litijeve baterije in gorivne celice, ki so vgrajene v opremo (zapisovalnik podatkov, sledilnik tovora) določbe ADR ne veljajo.

Če se prevažajo okolju nevarne snovi, je potrebno na tovor namestiti znak za okolju nevarne snovi.

Za segrete snovi se uporablja znak

Bolj podrobno delitev razredov nevarnega blaga, vključno z znakom za litijeve baterije, najdemo v Oranžni knjigi Združenih narodov, na straneh od 173 do 178.⁹

³<https://unece.org/agreement-without-annexes>

⁴https://unece.org/sites/default/files/2021-01/ADR2021_Vol1e_0.pdf

⁵<https://unece.org/about-recommendations>

⁶<https://www.imo.org/en/OurWork/Safety/Pages/DangerousGoods-default.aspx>

⁷https://otif.org/en/?page_id=1105

⁸<https://unece.org/DAM/trans/danger/publi/unrec/English/part3.pdf>

⁹https://unece.org/sites/default/files/2021-09/ST-SG-AC10-1r22e_Vol2_track_WEB.pdf

V Prilogi 1 Priporočil Združenih narodov o GHS razvrščanju in označevanju najdemo tudi primerjalno tabelo označevanja in razredov nevarnosti za nevarne kemikalije in nevarno blago (od strani 246 dalje).¹⁰

Nevarnega blaga ni dovoljeno ponuditi ali sprejeti v prevoz, če to blago ni ustrezno razvrščeno, pakirano, označeno, etiketirano, označeno, opisano in certificirano v prevoznih listini. Od leta 2021 morajo poročati o vseh dogodkih v zvezi z nevarnim blagom tudi prejemniki nevarnega blaga.¹¹ Nevarnemu blagu sta dodeljena številka UN in ustrezno prevozno ime. Pravilno odpremno ime je standardno tehnično ime za opis nevarnih lastnosti in sestave nevarnega blaga. Pooblaščen strokovnjak mora s seznama nevarnega blaga izbrati številko UN (običajno štiri številke) in ustrezno odpremno ime, ki najatančneje opisuje nevarno blago. Ti podatki se vključijo v deklaracijo o nevarnem blagu in oddelek 14 varnostnega lista, kjer mora biti navedena UN številka.

Primer UN številke za pesticide na osnovi bakra je UN 3009. Popis UN številke najdemo v ADR sporazumu od strani 282 dalje.¹²

III. PRIMERJAVA NALEPK ZA EMBALAŽO PO GHS/CLP IN PREDPISIH ZA NEVARNO BLAGO

Obliko in vsebino etiket za nevarne kemikalije določa kemijska zakonodaja (Uredba CLP o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi in zmesi). Ti predpisi temeljijo na globalno usklajenem sistemu razvrščanja in označevanja nevarnih kemikalij (GHS), to so priporočila Združenih narodov o razvrščanju in označevanju nevarnih kemikalij. Osrednji namen etiket GHS je obveščanje delavcev ali prejemnikov o nevarnostih kemikalij s signalnimi besedami, piktogrami, stavki o nevarnosti in previdnostnimi stavki.

Obliko in vsebino etiket za nevarno blago urejajo predpisi za prevoz nevarnega blaga, kot so kodeks IMDG, IATA in ADR. Ti predpisi temeljijo na Priporočilih Združenih narodov o prevozu nevarnega blaga. Glavni namen etiket za nevarno blago je

zagotoviti varen prevoz nevarnega blaga z različnimi načini prevoza (po zraku, morju ali cesti), ter z obveščanjem pošiljatelja in upravljalcev o razvrstitvi prevažanega blaga.

Etikete GHS se uporabljajo samo za nevarne kemikalije (t. j. kemične snovi ali zmesi, ki izpolnjujejo merila GHS za razvrstitev nevarnosti). Etikete za nevarno blago se ne uporabljajo le za nevarne kemikalije na seznamu nevarnega blaga ali tiste, ki izpolnjujejo merila za razvrstitev med nevarno blago, temveč tudi za izdelke (na primer litijeve baterije, zračne blazine), ki sodijo med nevarno blago.

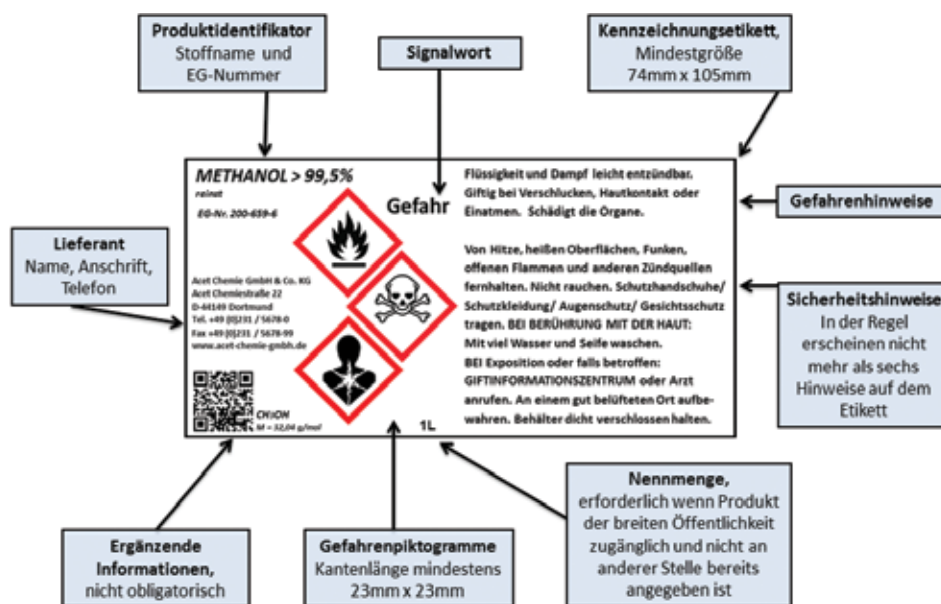
Naslednji razredi nevarnega blaga so vključeni v vzorčne predpise ZN, niso pa vključeni v GHS:

- razred 6.2 kužne snovi,
- radioaktivne snovi razreda 7,
- razred 9 različne nevarne snovi in izdelki.

EU CLP nalepke za nevarne kemikalije

Nalepke za nevarne kemikalije morajo v skladu z Uredbo CLP vsebovati naslednje informacije:

- trgovsko ime (identifikator izdelka),
- CAS in UN številko, če obstaja,
- nevarne snovi,
- piktogrami nevarnosti,
- opozorilna beseda Pozor ali Nevarno,
- H-stavki o nevarnosti, dodatni EU stavki,
- P ali previdnostni stavki,
- nominalna količina,
- podatki o proizvajalcu,
- UFI koda,
- številka nujne pomoči v primeru potrošniških izdelkov.

Slika 1: Vsebinske nalepke po Uredbi CLP.¹³

¹⁰https://unece.org/sites/default/files/2021-09/GHS_Rev9E_0.pdf

¹¹<https://www.e-transport.si/novice/spremembe-in-novosti-s-podrocja-adr>, ¹²https://unece.org/sites/default/files/2021-01/ADR2021_Vol1e_0.pdf,

¹³<https://www.reach-clp-biozid-helpdesk.de/DE/CLP/Kennzeichnung-Verpackung/Kennzeichnung/CLP-Beispiel.html>

Določene so tudi najmanjše mere nalepk in piktogramov:

Prostornina embalaže	Mere nalepke (mm)	Mere stranic piktograma (mm)
do 3 L	52 × 74	ne manjša kot 10 mm, če je le mogoče, vsaj 16 mm
več kot 3L do vključno 50 L	najmanj 74 × 105	vsaj 23 mm
več kot 50 L do vključno 500 L	najmanj 105 × 148	vsaj 32 mm
več kot 500 L	najmanj 148 × 210	vsaj 46 mm

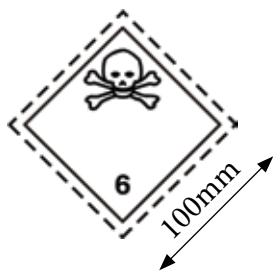
Tabela 2: Mere CLP nalepk in piktogramov.

Vsak piktogram za nevarnost mora zajemati vsaj petnajstino najmanjše površine nalepke namenjene informacijam zahtevanim v 17. členu Uredbe CLP, vendar najmanjša površina piktograma ne sme biti manjša od 1 cm².

Barva in izgled nalepke morata omogočati, da so piktogrami za nevarnost in njihovo ozadje jasno razvidni.

Piktogrami morajo biti v obliki kvadrata, postavljenega na točki, t. j. da morajo biti prikazani v diamantni obliki, ko nalepko beremo vodoravno. Prav tako morajo imeti na beli podlagi črni simbol z rdečim okvirjem (glej oddelek 1.2.1 Priloge I k CLP).¹⁴

Nalepke za nevarno blago

Slika 2: Primer nalepke za nevarno blago.

Etikete morajo izpolnjevati določbe Sporazuma ADR ter biti v skladu z barvo, simboli in splošnimi zahtevami, določenimi z vzorcem iz točke 5.2.2.2.2 tega sporazuma. Ustrezni vzorci, ki se zahtevajo za druge načine prevoza z manjšimi spremembami, ki ne vplivajo na očitni pomen nalepke, so prav tako primerni za druge vrste prevoza.

Kjer je to primerno, so etikete iz točke 5.2.2.2.2 prikazane s črtkano zunanjo črto, kot je določeno v točki 5.2.2.2.1.1. To ni potrebno, če je etiketa nameščena na kontrastnem ozadju.

Večja velikost in svetlejša barve ali oznake na prometnih simbolih so namenjene temu, da so v primeru nesreč vidne na daljavo.

Zahteve za nalepke:

- Nalepke so prikazane na ozadju kontrastne barve ali pa imajo bodisi črtkano bodisi polno barvo. Zunanja mejna črta je lahko črtkana (glej zgornji primer) ali polna.
- Nalepka je v obliki romba. Dimenzije romba morajo biti najmanj 100 × 100 mm, najmanjša širina črte znotraj roba, ki tvori kvadrat, pa je 2 mm. Črta znotraj roba mora biti vzporedna in 5 mm oddaljena od zunanjega roba te črte do roba etikete. Črta znotraj roba na zgornji polovici nalepke je enake barve kot simbol, črta znotraj roba na spodnji polovici etikete pa mora biti enake barve kot številka razreda ali oddelka v spodnjem kotu. Kadar mere niso določene, morajo biti vsi deli nalepke v približnem sorazmerju.
- Ko to zahteva velikost paketa, se lahko dimenzije zmanjšajo, če simboli in drugi elementi etikete ostanejo jasno vidni. Črta znotraj roba mora ostati 5 mm do roba etikete. Najmanjša širina črte znotraj roba mora ostati 2 mm.
- Z izjemo oznak za oddelke 1.4, 1.5 in 1.6 razreda 1 mora zgornja polovica nalepke vsebovati slikovni simbol, spodnja polovica pa:

(a) za razrede 1, 2, 3, 5.1, 5.2, 7, 8 in 9 številko razreda,

(b) za razrede 4.1, 4.2 in 4.3 številko "4",

(c) za razreda 6.1 in 6.2 številko "6".

Pri nalepki za razred 9A zgornja polovica vsebuje samo sedem navpičnih črt, spodnja polovica pa simbol za skupino baterij simbola in številko razreda.

- Razen za vzorec etikete št. 9A lahko nalepke vsebujejo besedilo, kot so številka UN ali besede, ki opisujejo nevarnost (npr. "vnetljivo") v skladu s 5.2.2.2.1.5, če besedilo ne zakriva drugih elementov ali od njih odvrta pozornost.
- Poleg tega morajo biti, razen za oddelke 1.4, 1.5 in 1.6, oznake za razred 1 prikazane v spodnji polovici; nad številko razreda mora biti številka razdelka in črka skupine združljivosti za snov ali izdelek.
- Nalepke za oddelke 1.4, 1.5 in 1.6 morajo v zgornji polovici vsebovati številko oddelka, v spodnji polovici pa številko razreda in črko skupine združljivosti.
- Na nalepkah, razen tistih za nevarno blago razreda 7, se lahko vnese besedilo, ki opisuje vrsto nevarnosti in previdnostne ukrepe.
- Simboli, besedilo in številke morajo biti jasno čitljivi in neizbrisni ter prikazani v črni barvi, razen za:
 - nalepke razreda 8, na kateri sta besedilo (če obstaja) in številka razreda prikazana v beli barvi;
 - nalepke s povsem zelenim, rdečim ali modrim ozadjem, kjer so lahko prikazani v beli barvi;
 - nalepke razreda 5.2, kjer je lahko simbol prikazan v beli barvi, in
 - nalepke v skladu z vzorcem št. 2.1 v Sporazumu ADR (točka 5.2.2.2.), ki so prikazane na jeklenkah in plinskih kartušah za pline UN številka 1011, 1075, 1965 in 1978, kjer so lahko prikazane v barvi ozadja posode, če je zagotovljen ustrezen kontrast.
- Vse etikete morajo biti odporne proti odprti vremenski izpostavljenosti, ne da bi se bistveno zmanjšala učinkovitost.

¹⁴<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/de/TXT/?uri=CELEX:32008R1272>

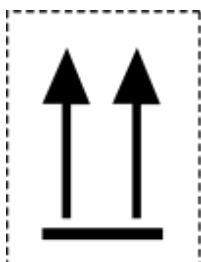
Več o zahtevah za znake, ki opozarjajo na nevarnost za okolje, nevarnost pri prevozu litijevih baterij in radioaktivnega materiala, si lahko preberemo v točkah 5.2.1.8, 5.2.1.9, 5.2.1.7.6.

Manjše embalažne enote morajo biti opremljene z naslednjim znakom:

Slika 3: Primer nalepke za manjšo embalažno enoto.

Kombinirana embalaža z notranjo embalažo, ki vsebuje tekočine, enojna embalaže z zračniki in kriogena posoda, namenjena za prevoz ohlajenih utekočinjenih plinov, se čitljivo označi s puščicami za usmerjanje embalaže. Znak ima lahko črn rob. Simboli so lahko tudi rdeči.

Slika 4: Primer nalepke za kombinirano embalažo.

Etikete za nevarnost so običajno nameščene na zunanji embalaži. Nevaren kemični proizvod je lahko pakiran v večplastno embalažo – v tem primeru je treba notranjo embalažo označiti v skladu z GHS, medtem ko mora zunanja embalaža ustrezati določbam zakonodaje o prevozu. Zunanja embalaža je lahko dodatno označena v skladu z GHS. To je obvezno za enojno embalažo, kot so bobni. Če se piktogrami za nevarnost GHS nanašajo na isto nevarnost kot oznaka za nevarnost nevarnega blaga, piktogramov GHS na zunanji embalaži ni potrebno navesti.

Na embalaži za nevaren tovar mora biti nameščena tudi UN številka. Črki UN in UN številka morata biti vsaj 12 mm visoki za tovorke s prostornino do 30 L ali maso 30 kg, pri tovorkih do 60 L najmanj 6 mm in pri tovorkih do 5 L do 5 kg morajo biti sorazmerno velike. Zasilna embalaža se dodatno označi z besedo "ZASILNA EMBALAŽA" ali "SALVAGE". Črke na oznaki "SALVAGE" so visoke vsaj 12 mm.¹⁵

Embalaža za nevarno blago mora imeti tudi kodo o preizkušeni embalaži.

Primer: UN 1A2 / X45 / S / 10 / D / BAM 4249 – SI

Tip stopnja država podatki o organu embalaže učinkovitosti

Slika 5: Primer zasilne embalaže.

Plastični sodi in ročke se lahko za prevoz nevarnega blaga uporabljajo pet let od datuma proizvodnje. Le-ta je določen v kodi embalaže. Po petih letih od datuma proizvodnje (upoštevati je potrebno mesec in leto) se plastična embalaža za transport nevarnega blaga ne sme več uporabljati.¹⁶

Primer kode o preizkušeni embalaži je prikazan na sliki.

Slika 6: Koda preizkušeni za plastični sod in ročko.

Agencija ECHA je izdala tudi Smernice za označevanje in pakiranje. V poglavju 5.4 teh smernic so opredeljene interakcije med pravili CLP in pravili za označevanje pri prevozu.¹⁷

IV. EVROPSKA IN MEDNARODNA ZAKONODAJA TER SPORAZUMI O NEVARNIH KEMIKALIJAH IN NEVARNEM BLAGU

- Jedro evropske zakonodaje o nadzoru in obveščanju o nevarnosti kemikalij predstavljata dve uredbi: Uredba REACH (Uredba o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij) in Uredba CLP (Uredba o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi in zmesi).

¹⁵<https://adrbook.com/en/2017/ADR/5.2.1.1>

¹⁶<https://www.bens-consulting.com/blog/346/na-kaj-vse-morate-biti-pozorni-pri-adr-embalazi>

¹⁷https://echa.europa.eu/documents/10162/2324906/clp_labelling_en.pdf/89628d94-573a-4024-86cc-0b4052a74d65

- Na področju prevoza nevarnega blaga po cesti je ključen Evropski sporazum o mednarodnem cestnem prevozu nevarnega blaga (ADR ali francosko Accord européen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par Route). Sklenjen je bil 30. septembra 1957 v Ženevi pod pokroviteljstvom Gospodarske komisije Združenih narodov za Evropo. Veljati je začel 29. januarja 1968. Naslov sporazuma je bil 13. maja 2019 spremenjen v Sporazum o mednarodnem cestnem prevozu nevarnega blaga, veljati pa je začel 1. januarja 2021. ADR nima izvršilnega organa, vendar lahko zaradi neskladnosti ukrepajo nacionalni organi pogodbenic. Trenutno so vključene naslednje pogodbenice: Albanija, Andora, Avstrija, Azerbajdžan, Belorusija, Belgija, Bosna in Hercegovina, Bolgarija, Ciper, Češka, Danska, Finska, Francija, Grčija, Gruzija, Hrvaška, Islandija, Irska, Italija, Kazahstan, Latvija, Litva, Lihtenštajn, Luksemburg, Madžarska, Malta, Nemčija, Črna gora, Maroko, Nizozemska, Nigerija, Severna Makedonija, Norveška, Poljska, Portugalska, Republika Moldavija, Romunija, Ruska federacija, San Marino, Srbija, Slovaška, Slovenija, Španija, Švedska, Švica, Tadžikistan, Tunizija, Turčija, Ukrajina, Združeno kraljestvo in Uzbekistan.

Drugi pomembni dokumenti in predpisi na področju prevoza nevarnega blaga so ADN (Evropski sporazum o mednarodnem prevozu nevarnega blaga po celinskih plovni poteh), RID (Pravilnik o mednarodnem železniškem prevozu nevarnega blaga), IMDG (Mednarodni pomorski kodeks o nevarnem blagu), tehnična navodila ICAO (Mednarodna organizacija civilnega letalstva) in predpisi o nevarnem blagu IATA (Mednarodno združenje letalskih prevoznikov).

Zaradi usklajevanja med UNECE (Ekonomski komisija Združenih narodov za Evropo) v Ženevi in OTIF (Organizacija za mednarodni železniški promet, v francoščini Organisation intergouvernementale pour les Transports Internationaux Ferroviaires) so določbe o prevozu nevarnega blaga po železnici usklajene tudi z določbami za cestni promet (ADR) in promet po celinskih plovni poteh (ADN).

Uredba o mednarodnem železniškem prevozu nevarnega blaga (RID) je dodatek C h Konvenciji o mednarodnem železniškem prevozu (COTIF) in ima priložo. Ta uredba se uporablja za mednarodni promet.

Direktiva 2008/68/ES prenaša ADR, RID in ADN v notranjo zakonodajo EU za vsak prevoz nevarnega blaga po cesti, železnici ali celinskih plovni poteh znotraj držav članic ali med njimi. OTIF in Komisija sta vzpostavila potrebno usklajevanje. Direktiva 2008/68/ES je bila nazadnje spremenjena 1. julija 2022.

V tabeli so predstavljene glavne razlike med nevarnim blagom in nevarnimi kemikalijami.

	Nevarno blago	GHS
Namen	Kemikalije in izdelki	Nevarne kemikalije in izdelki, ki vsebujejo nevarne kemikalije
Razredi nevarnosti	9 razredov nevarnega blaga	Za podrobnosti glede podrazredov nevarnih kemikalij in kategorij glej poglavje I in Uredbo CLP
Komunikacija o nevarnostih	Označevanje, plakatiranje, prijava nevarnega blaga	Piktogrami, nalepke in varnostni listi, stavki o nevarnosti in previdnostni stavki, opozorilne besede Pozor in Nevarno
Priporočila	Oranžna knjiga Združenih narodov (UN Orange Book)	Vijolična knjiga Združenih narodov (UN Purple Book)
Dokumenti ali zakonodaja	ADR, RID, IATA, IMDG, ADN, ICAO	Uredba CLP (EU); REACH, Zakon o kemikalijah

Tabela 3: Glavne razlike med nevarnimi kemikalijami in nevarnim blagom.

V. KVALIFIKACIJA ZA DOLOČITEV ZAŠČITNIH UKREPOV

- Kvalifikacija v zvezi s pripravo varnostnih listov je določena v točki 0.2.3 Priloge II k uredbi REACH.¹⁸ Varnostni list pripravi pristojna oseba (competent person), ki upošteva posebne potrebe in znanje uporabnikov, če so znani. Dobavitelji snovi in zmesi zagotovijo, da so take pristojne osebe opravile ustrezno usposabljanje, vključno z obnovenim usposabljanjem.

Zakon o kemikalijah v 45. členu prav tako določa, kdo mora imeti svetovalca za kemikalije in kako mora biti le-ta usposobljen.

Evropska agencija za kemikalije je objavila smernice za pripravo varnostnih listov, kjer je bolj podrobno opredeljen pojem pristojna oseba (poglavje 2.5.1).¹⁹

- Varnostnega ADR svetovalca za nevarno blago (Dangerous goods safety advisor, DGSA) morajo imenovati pravne osebe in samostojni podjetniki posamezniki s sedežem v Republiki Sloveniji, katerih dejavnost obsega prevoz nevarnega blaga po cesti ali železnici ali pa s temi prevozi povezano pakiranje, nakladanje, polnjenje ali razkladanje, morajo imenovati najmanj enega varnostnega svetovalca za prevoz nevarnega blaga (28. člen Zakona o prevozu nevarnega blaga).²⁰

V ADR so zahteve za varnostnega svetovalca navedene v razdelku 1.8.3 z naslovom varnostni svetovalci. Te zahteve so bile prenesene v nacionalne zakonodaje v državah članicah, vzpostavljeni pa so bili tudi posebni programi usposabljanja in preverjanja usposobljenosti za varnostne svetovalce.

Kvalifikacija za varnostnega svetovalca velja pet let, potem pa je treba kvalifikacijo obnoviti. Obnovenim usposabljanje je pogosto na voljo za podporo osebam, ki nameravajo pristopiti k obnovenemu izpitu. Za vsako vrsto prevoza obstaja ločena kvalifikacija, tako da oseba, ki je usposobljena kot svetovalci za prevoz po cesti, ni usposobljena za nevarno blago, ki se bo na primer pošiljalo po vodi.

¹⁸<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006R1907&from=en>

¹⁹https://echa.europa.eu/documents/10162/2324906/sds_sl.pdf/1725ca4e-c374-476a-843b-9ccf916d5600

²⁰<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1445&d=49683-s=1&d=49683-p=1&d=49683-o=2&d=49685-p=2>